

PRIVREDNA / GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 80 * Godina X * maj/svibanj 2009.

GLASNIK

ISSN 1840-0310

Predstavnici gospodarskih komora Hrvatske, Srbije i BiH o
provedbi Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini
Izvancarinske barijere kompliciraju izvoz

Skupština Udruženja građevinara P/GKFBiH
Sistemski pristup rješavanju problema

Jačanje privredne saradnje

Ugovor o izradi prve faze projekta u okviru IPA programa „Intenziviranje privredne saradnje kroz uspostavljanje zajedničke institucionalne i prostorne infrastrukture” između BiH i Crne Gore potpisan je krajem maja u Podgorici

Instrument za predpristupnu pomoć (IPA) je novi finansijski instrument Evropske komisije, koji je stupio na snagu 2007. godine. Mijenja dosadašnje instrumente i ima pet komponenti: tranzicija i jačanje institucionalnih kapaciteta, regionalna prekogranična saradnja, regionalni razvoj, razvoj ljudskih resursa i ruralni razvoj. Naša zemlja može koristiti sredstva iz prve dvije IPA komponente, dok države kandidati za pristup Evropskoj uniji mogu učestvovati u svih pet.

Na ovaj način IPA pruža ciljanu i efikasnu podršku zemljama u procesu pristupanja EU, u zavisnosti od njihovih potreba i stepena razvoja.

Bilateralni programi

Posebnu vrijednost u okviru druge IPA komponente predstavljaju bilateralni programi između

zemalja potencijalnih kandidata i kandidata za članstvo u EU. Za BiH je to saradnja sa Hrvatskom, Srbijom i Crnom Gorom.

Za drugu IPA komponentu, odnosno regionalnu prekograničnu saradnju, za 2007. godinu planirana su sredstva od četiri miliona eura, za prošlu 4,9 miliona, te za ovu godinu 5,2 miliona eura.

Septembra prošle godine privredne komore Federacije BiH i Crne Gore, u saradnji sa regionalnim centrom za strateška planiranja i investicije „Geoprojekt” d.o.o. Sarajevo, potpisale su Protokol o regulisanju međusobnih poslovnih odnosa vezano za pripremu, apliciranje i korištenje sredstava IPA programa. Nakon potpisivanja protokola, organizovane su prezentacije u Mostaru, Podgorici i Sarajevu. Projekat se sastoji od dvije faze, a prva obuhvata analizu stanja razvijenosti preduzetništva (institucionalne i prostorne infrastrukture) i definisanje ključnih faktora privrednog razvoja. Druga faza podrazumijeva definisanje i usaglašavanje zajedničkih elemenata strategije i koncepcije razvoja programske oblasti, definisanje osnovnih elemenata projekcije razvoja privrednih zona do 2013. godine, te poslovno povezivanje i promotivne aktivnosti.

Ukupna vrijednost projekta je 464.000 eura. Prvu fazu finansiraju partneri projekta u vrijednosti od 232.000 eura, a u ovaj iznos uključeno je i učešće u apliciranju od 20 odsto.

Interesovanje za učešće u projektu iskazalo je 17 opština iz Crne Gore, te 22 opštine i četiri kantona iz BiH. Svi oni potvrđuju opredijeljenost ka intenziviranju prekogranične privredne saradnje dvije države, odnosno njihovih lokalnih i regionalnih zajednica ka uključivanju u evropske integracije.

Nakon obavljenih priprema, partneri projekta su 27. maja u Podgorici potpisali ugovor o izradi prve faze, nazvane „Intenziviranje privredne

saradnje kroz uspostavljanje zajedničke institucionalne i prostorne infrastrukture”.

Ovim činom zvanično je započeta realizacija ranije prihvaćene ideje o zajedničkom projektu prekogranične saradnje Crne Gore i BiH. Cilj projekta je unapređenje privredne saradnje kroz uspostavljanje zajedničke institucionalne i prostorne infrastrukture BiH — Crna Gora, što uključuje i značajnije zapošljavanje, razvoj preduzetništva, te sistemsko umrežavanje privrednih zona.

Podrška Evropske komisije

Potpisnici ugovora iz BiH su: P/GKFBiH, Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta; vlade Kantona Sarajevo, Bosansko-podrinjskog, Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zapadnohercegovačke županije; gradovi Mostar i Sarajevo; općine: Breza, Berkovići, Bileća, Fojnica, Goražde, Foča-Ustikolina, Konjic, Jablanica, Ljubuški, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Tomislavgrad, Trebinje, Stolac, Vareš, te regionalni centar za strateška planiranja i investicije "Geoprojekt" Sarajevo, u ulozi stručnog partnera.

Potpisnici iz Crne Gore su: Privredna komora Crne Gore, Ministarstvo za ekonomski razvoj, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, Zavod za zapošljavanje, Fond za razvoj Crne Gore; grad Podgorica; opštine: Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Cetinje, Danilovgrad, Herceg-Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Plužine, Pljevlja, Rožaje, Šavnik, Tivat, Ulcinj i Žabljak.

Ovako značajan odziv opština i kantona garancija je da će projekat biti realna baza

privrednog razvoja i saradnje ukupnog međugraničnog područja BiH i Crne Gore.

”Želim da pohvalim i podržim zajedničku inicijativu dvije komore koje su okupile impresivan broj opština, kantona i gradova. Riječ je o programu koji razvija preduzetništvo i ekonomski razvoj, uključujući i razvoj zajedničke institucionalne i prostorne infrastrukture u okviru prekograničnog pristupa, sa komorama kao liderima. Pozdravljam i zajednički projekat prijavljivanja na predstojeći poziv za predlaganje projekata prekogranične saradnje BiH i Crne Gore u okviru IPA Programa za 2007. i 2008. godinu”, stoji u pismenoj podršci projektu Leopolda Maurera, šefa Delegacije Evropske komisije u Crnoj Gori.

Mira IDRIZOVIĆ
m.idrizovic@kfbih.com

GLASNIK

Privredna / Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno

Godina X

Broj 80

maj/svibanj 2009.

GLASNIK uređuje

Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda,

glavni urednik,

Amela Kečo,

odgovorni urednik,

članovi:

Mira Idrizović,

Šemsa Alimanović,

Ljubo Dadić

i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

Adresa:

Privredna / Gospodarska

komora FBiH

- za Glasnik -

71000 Sarajevo

Branislava Đurđeva 10/IV

Kontakt osoba: Meliha Velić

Telefon: 033/214-315

E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)

033/217-782

Faks: 033/217-783

www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o. Sarajevo

Općinski sud

Sarajevo

UF/1-2219/05,

RB 1-3018

Identifikacioni broj

4200088140005

Identifikacioni broj PDV

200088140005

DTP: "Privredna štampa"

Štampa: "ARKA PRESS" d.o.o

Sarajevo,

Hamdije Čemerlića 43

Besplatan primjerak

Predstavnici gospodarskih komora Hrvatske, Srbije i BiH o provedbi
Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini

Izvancarinske barijere kompliciraju izvoz

Vlade triju država moraju poslušati preporuke privrednika, pogotovo u vrijeme globalne
ekonomske krize * Ključni potez je usklađivanje i priznavanje certifikata kvalitete

Najveći problem u provedbi Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) predstavljaju izvancarinske barijere, jedan je od zaključaka radnog sastanka predstavnika gospodarskih komora Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine, održanog krajem maja u Mostaru.

- Brojne su administrativne i tehničke barijere, koje su razornije od bilo kakvih carina. Izvancarinske barijere, poput nepriznavanja certifikata kvalitete, poskupljuju trgovanje i čine proizvode nedovoljno konkurentnim u drugoj državi - kazao je Milivoje Miletić, direktor Ureda za regionalnu suradnju Privredne komore Srbije.

Prema riječima Mihajla Vidića, potpredsjednika Privredne komore Republike Srpske, izvancarinske mjere nisu u nadležnosti bosanskohercegovačkih vlasti. Zato bi njihovo eliminiranje od Hrvatske i Srbije uklonilo potrebu uvođenja zakona o zaštiti domaće proizvodnje u BiH (koji je u parlamentarnoj proceduri i koji je izazvao burne reakcije u Hrvatskoj i u Srbiji), jer bi se stvorili ravnopravni uvjeti za uvoz i izvoz određene robe. Predstavnici hercegovačkih vinara upozorili su na probleme pri izvozu vina u Hrvatsku, dok istovremeno bez problema svoje proizvode plasiraju na američko, njemačko, švedsko i druga tržišta.

Kako je istakla Dunja Konjevod, potpredsjednica Hrvatske gospodarske komore za međunarodne odnose, bh. i srbijansko tržište su od iznimnog značaja za hrvatsku privredu. Sa ovim zemljama, od 2000. do 2008. godine, Hrvatska je upeterostručila robnu razmjenu.

- Još je dosta potencijala za povećanje robne razmjene, jer su i u svijetu susjedne zemlje uglavnom najveći trgovinski partneri. Proizvodi i ljudi se poznaju i zato moramo olakšati trgovinu među nama - zaključila je Konjevod.

Gospodarstvenici iz Bosne i Hercegovine iznijeli su niz zamjerki na odnos državnih vlasti Hrvatske i Srbije prema izvoznicima iz BiH. Apsurd je da su se sve tri zemlje potpisnice CEFTA-e obvezale da će postupno ukidati spomenute barijere. To je do sada učinjeno u neznatnoj mjeri.

Jedan od usvojenih stavova je da vlade triju država moraju poslušati preporuke privrednika, pogotovo u vrijeme globalne ekonomske krize. Ključni potez je usklađivanje i priznavanje certifikata kvalitete.

- Nadamo se da će odgovorni ljudi u vlasti postupiti po prijedlozima gospodarstvenika kako bi se problemi što prije riješili na dobrobit sve tri države - zaključio je Jago Lasić, predsjednik Privredne / Gospodarske komore Federacije BiH.

*Željana BEVANDA
zeljana_bevanda@yahoo.com*

Podržan Prijedlog zakona o zaštiti domaće proizvodnje

Zakon je u skladu sa stanjem i potrebama BiH i sa Zakonom o vanjskotrgovinskoj politici BiH, Odlukom o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza i Odlukom o postupku i načinu utvrđivanja antidampinške kompenzatorne dažbine

Prijedlog zakona o zaštiti domaće proizvodnje izazvao je veliku medijsku pažnju zemalja potpisnica Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA), pogotovo susjednih, odnosno onih sa kojima BiH ima razvijenu vanjskotrgovinsku razmjenu. Kolegij predsjednika privrednih komora Federacije BiH, početkom maja, podržao je njegovo usvajanje.

- Zakon je u skladu sa stanjem i potrebama BiH i sa Zakonom o vanjskotrgovinskoj politici BiH, Odlukom o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza i Odlukom o postupku i načinu utvrđivanja antidampinške kompenzatorne dažbine - kazao je Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH.

Osvrt na odgovarajući član

Član 23 Sporazuma CEFTA propisuje da članice imaju pravo da poduzmu zaštitne mjere pod uslovima utvrđenim u zajedničkoj izjavi, čime se omogućava da predmet razmatranja bude proizvod koji se uvozi u povećanim količinama. Cilj je otklanjanje štete domaćim proizvođačima sličnih ili direktno konkurentnih proizvoda, te sprječavanje ozbiljnog poremećaja u bilo kojem sektoru privrede koji prouzrokuje pogoršanje ekonomske situacije.

Bilateralne zaštitne mjere mogu se poduzeti prema uslovima i procedurama utvrđenim u članu 24 Sporazuma CEFTA.

Grupa za poljoprivredu pri Komisiji za vanjsku trgovinu i carine BiH obišla je proizvođače i utvrdila značajan poremećaj na tržištu zbog prekomjernog uvoza poljoprivrednih proizvoda. U najkraćem, farmeri nemaju kome prodati

svoje proizvode, dok prerađivači rade smanjenim kapacitetom.

Prijedlog mjera

Odlukom o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza propisano je povećanje carine za određenu robu ili količinska ograničenja uvoza (kontingent). Trajanje tih mjera ne može biti duže od četiri godine. Vijeće ministara BiH može propisati i privremene mjere ako utvrdi da je povećani uvoz nanio ili da prijeti nanošenjem štete domaćoj proizvodnji.

Odlukom o postupku i načinu utvrđivanja antidampinške i kompenzatorne dažbine propisuje se postupak i način utvrđivanja postojanja dampinškog i subvencioniranog uvoza, te način propisivanja antidampinške i kompenzatorne dažbine. Antidampinška dažbina se propisuje radi otklanjanja uticaja dampinga na robu čije puštanje u slobodan promet na carinsko područje BiH uzrokuje ili prijeti nastankom štete u smislu člana 34 Zakona o vanjskotrgovinskoj politici BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/98 i 35/04).

Kompenzatorna dažbina se propisuje radi otklanjanja efekata subvencije koja je odobrena direktno ili indirektno za proizvodnju, izvoz ili prijevoz robe čije puštanje u slobodan promet na carinsko područje BiH prouzrokuje ili prijeti nastankom štete.

Selma DŽINIĆ

Sistemska pristup rješavanju problema

Građevinari iniciraju integraciju i zajedništvo kao podršku prevazilaženju krize* Planiranim ulaganjem u izgradnju autoputa, svake godine bit će omogućeno otvaranje novih 8.000 do 10.000 radnih mjesta

Privreda Bosne i Hercegovine uveliko trpi posljedice svjetske ekonomske krize, ali i sopstvene nedovoljne razvijenosti u odnosu na zahtjeve tržišta.

Građevinski sektor zasigurno je vodeća privredna grana, sa izgrađenim i prepoznatljivim imidžom na gradilištima širom svijeta. Danas, iako dosta oslabljeno ljudskim kapacitetima i tehnologijom, bh. građevinarstvo je i dalje najveći izvozni potencijal. Građevinski sektor predstavlja oko pet odsto BDP-a Bosne i Hercegovine. Investicije u ovom sektoru predstavljaju 55 odsto kapitalnih investicija, dok je šest odsto ukupno registrovanih uposlenika u građevinskom sektoru. I pored svih potencijala koje posjeduje, naše građevinarstvo duboko je zahvaćeno globalnom krizom.

Početak ove godine za građevinare je bio težak. Potražnja je opala, stopiraju se investicije, kantonalni i federalni budžeti se koriguju, pri čemu se kapitalne investicije umanjuju. Najveći problem je finansiranje projekata. Maksimalan kredit za stanogradnju je 1.200.000 KM, a kupovina u stanogradnji, u odnosu na prošlu godinu, opala je za 50 odsto. A obim posla, u odnosu na prethodnu godinu, smanjen je za polovinu.

Smanjene investicije

Manje investicija u ovom sektoru povući će i ostale sektore, a novca za investicijske aktivnosti nema. Položaj građevinarstva umnogome će diktirati razvoj dodatnih 40 pratećih privrednih djelatnosti. Smanjena aktivnost i investicije rezultiraju time da su poslodavci prinudeni na otpuštanje određenog broja radnika, što vodi socijalnim nemirima.

Sve su to razlozi da se bh. građevinskom sektoru pruži podrška i dadne značaj koji zaslužuje.

Brojni problemi, otežavajuće okolnosti i ukupni uslovi na tržištu rada potaknuli su građevinare na udruživanje, zajedništvo i sistemska pristup rješavanju problema. Jedan od vidova takvog pristupa je zajednički rad kroz Udruženje građevinara u P/GKFBiH.

Zbog činjenice da je u posljednjih nekoliko godina situacija na tržištu građevinarstva dosta izmijenjena, naročito kada je riječ o strukturi privrednih društava, građevinari su inicirali rekonstrukciju Udruženja, izbor nadležnih tijela, te predsjednika i zamjenika Odbora. Nakon sjednice inicijativnog odbora za rekonstrukciju Udruženja, Skupština Udruženja građevinara P/GKFBiH održana je 13. maja.

Tematski dio sjednice odnosio se na aktuelnu situaciju u izgradnji autocesta u FBiH, o čemu je govorio Eldar Trhulj, direktor Federalne direkcije za izgradnju, upravljanje i održavanje autocesta u FBiH. Prezentirao je do sada poduzete aktivnosti na izgradnji autoputa, te plan i dinamiku rada do kraja 2013. godine.

- Konačno su stvoreni uslovi za intenzivniju izgradnju koridora 5c. Imamo priliku da iskoristimo recesiju. Naša zemlja će u 2013. godinu ući sa

117 km autoputa na koridoru 5c, što je, otprilike, godišnja dinamika radova koju je zabilježila Slovenija na izgradnji svog autoputa. Za gradnju autoputeva, FBiH za naredne četiri godine ima obezbijedenu milijardu KM kreditnih sredstava. Od 2009. do 2012. godine planirana je izgradnja četiri dionice ukupne dužine 65 km: Drivuša - Kakanj, Vlakovo - Tarčin, Počitelj - Bijača, Svilaj - Odžak. Kod kreditora je obezbijeden ravnopravan status domaćih firmi, koje će, i u slučaju pobjede stranih kompanija na tenderima, učestvovati na izgradnji kao partneri, a ne kao podizvođači. Planiranim ulaganjem u izgradnju autoputa, svake godine bit će omogućeno otvaranje novih 8.000 do 10.000 radnih mjesta - kazao je Trhulj.

Zabilježen rast prihoda od putarine

Prema njegovim riječima, zabilježen je rast prihoda od putarine. U prvom kvartalu, po osnovu putarine, naplaćeno je 2,6 miliona KM, što je za 8,7 odsto više nego u istom periodu prošle godine. Zatvoreni sistem naplate, koji je u izgradnji, za 37 km autoputa, trebao bi povećati prihod od putarine na oko 20 do 25 miliona KM.

Nastavak radova na izgradnji autoputa kroz BiH, uz angažovanje domaće operative, za građevinare je ključ prevazilaženja krize. Ovakav

strateški projekat mogao bi gotovo u potpunosti uposliti domaće kapacitete u periodu krize.

U okviru drugog dijela sjednice, razmatran je prijedlog inicijativnog odbora o imenovanju članova Odbora, te predsjednika i potpredsjednika Odbora Udruženja građevinara FBiH.

Za predsjednika Odbora imenovan je Džemal Hasković, iz kompanije Džekos Sarajevo, a za potpredsjednika Ladislav Bevanda, iz Heringa - Široki Brijeg.

Odbor Udruženja građevinara čine predstavnici: Almy iz Zenice, Ceste d.d. Mostar, Čara Travnik, Dom grad Domaljevac, Fuel Boss Zenica, Grupex Velika Kladuša, Hidrogradnja Sarajevo, Inn Sarajevo, Okac Goražde, Širbegović Gračanica, Tehnograd company Tuzla, Trim grad Jajce i ŽGP Sarajevo.

Usvojen je i Pravilnik o radu Udruženja, usklađen sa zakonskim odredbama o radu P/GKFBiH. Ovakvom organizacijom rada građevinari imaju za cilj da budu kvalitetan partner Vladi FBiH i na taj način osiguraju dugoročnu i efikasnu suradnju pri rješavanju problema i teškoća u radu. Ovo je ujedno najveća organizacija građevinara u BiH, s obzirom na to da oni nisu organizirani na nivou države.

*Dženana AVDIĆ
dj.avdic@kfbih.com*

BAG grupacija

Održana proširena sjednica Odbora

S obzirom na to da je protekla godina od konstituiranja grupacije „BAG“ (Grupacija preduzeća koja izvode građevinske i ostale radove u SR Njemačkoj po osnovu detašmana), u njemačkom gradu Wiesbadenu je, krajem maja, održana 5. proširena sjednica Odbora pomenute grupacije. Prezentiran je učinak u protekloj godini i konstatovano da je program rada bio realno postavljen i uspješno realiziran.

Prema odluci Odbora, finansiranje unutar Grupacije regulisano je po principu plaćanja mjesečne članarine, te je razmatrano dosadašnje stanje uplata, odnosno kretanje cjelokupnih prihoda i rashoda tokom godine. Finansijski izvještaj usvojen je jednoglasno.

Razmatran je i prihvaćen prijedlog programa rada Grupacije do kraja ove godine, te utvrđen finansijski plan utroška sredstava, zaključno sa

decembrom ove godine.

Jedan od projekata grupacije je i formiranje novog privrednog društva, koje bi trebalo objediniti brojne privredne subjekte, u cilju zajedničkog nastupa pri izvođenju radova na domaćem i inostružju, kao i pružanja administrativno-tehničkih i konsalting usluga. Razmotrene su dosadašnje i utvrđene naredne aktivnosti vezano za registraciju ovog društva. Konstituirajuća skupština tog društva je zakazana za 6. juni, u hotelu Grand u Sarajevu.

Dženana AVDIĆ

Kontrola kvalitete naftnih derivata

Kontrola je izraz koji, prema mišljenju stručnjaka, može biti i sinonim za provjeravanje ili prevlast nad nekim pojedincem, organizacijom, procesom i sl.

Kontrola je faza procesa koja mora da omogući da se sve planirane aktivnosti i rezultati zaista i ostvare.

Sušтина kontrole se sastoji u monitoringu, kojim se mjeri, ocjenjuje i upoređuje planirano i ostvareno poslovanje. Sistem kontrole funkcionise na bazi preventive, dok je primarni predmet kontrole uspješnost rada (valjanost rezultata) koji ostvare ljudi pri upotrebi resursa u okviru nekog sektora.

Jedna od oblasti koja podliježe stalnoj kontroli jeste promet naftnim derivatima u Federaciji BiH i BiH, a posebno kvalitet tečnih naftnih goriva.

Distributeri naftnih derivata punu podršku daju kontroli kvalitete, jer je ona garant da će steći i zadržati povjerenje kupaca, a što je i cilj dobrog trgovca.

Kontrola kvalitete goriva je regulisana odredbama Odluke o kontroli kvalitete tečnih naftnih goriva. Upravo zbog toga, ali uvažavajući i brojne dileme i nejasnoće koje se u praksi javljaju u vezi sa primjenom, Odbor

Udruženja prometnika naftnih derivata FBiH (UPND) je organizirao proširenu sjednicu o temi "Primjena Odluke o kontroli kvalitete tečnih naftnih goriva".

Stručna pojašnjenja u vezi sa primjenom ove odluke dali su Miro Mehmedbašić, glavni tehnički inspektor Federalne uprave za inspeksijske poslove, te Lela Glibo, predstavnik Federalnog ministarstva trgovine.

Najveći dio izlaganja odnosio se na svrhu same kontrole, te na najkarakterističnije slučajeve kršenja odredaba Odluke zabilježene u praksi. S tim u vezi, date su i određene upute koje se odnose na relevantnu dokumentaciju koja je predmet kontrole, s obzirom na to da se kontrola od strane inspeksijskih organa odnosi na formalno-pravni aspekt. Odbor Udruženja je u donesenim zaključcima utvrdio prijedlog za izmjenu i dopunu ove odluke, koji će biti dostavljen nadležnom ministarstvu na razmatranje.

Sušтина prijedloga je da se na osnovu praktičnih iskustava unaprijedi sistem kontrole derivata, a ne da sama odluka bude sebi svrha.

S obzirom da je Odluka na snazi šest godina, Udruženje je zaključilo da danas više ne stoje razlozi koji su opredijelili donosioca da je koncipira na način na koji je to tada urađeno, tako da isti objektivno ne mogu biti primjenjivi u današnje vrijeme.

Ni najbolja kontrola nije stopostotno djelotvorna, da bi se razdvojili dobri od loših proizvođača.

Amela KEČO

Održan deveti Forum jadransko-jonskih gospodarskih komora

Mogućnosti stvaranja euro-mediteranske zone slobodne trgovine

Forum okuplja komore iz Grčke, Hrvatske, Italije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Albanije i Slovenije, a ove godine je održan u grčkom gradu Agrinio, od 27. do 29. travnja

Forum jadransko-jonskih gospodarskih komora (AIC) je međunarodna udruga, koja je u rujnu 2007. godine predstavljena pred Europskim parlamentom sa ciljem ostvarivanja punopravnog članstva.

Zadovoljstvo radom i razvojem izrazila je Jadranka Radovanić, predsjednica Foruma AIC, te naglasila da Forum danas okuplja 36 komora iz sedam zemalja jadransko-jonskog područja. Ukazala je i na teško stanje u kojem se nalazi svjetsko gospodarstvo i prezentirala prijedlog mjera Hrvatske gospodarske komore za prevladavanje krize.

Tema prvog radnog dijela Foruma bila je „Utjecaj svjetske krize na države jadransko-jonskog područja“. U drugom dijelu se razgovaralo o temi „Mogućnosti stvaranja euro-mediteranske zone slobodne trgovine“.

- Europski parlament donio je direktivu o plaćanju između subjekata, kojom je definiran rok od 90 dana. Vladama zemalja članica određena je obveza njihove kontrole - kazala je Catuscia Marini, predstavnica Europskog parlamenta.

Michele De Vita, glavni tajnik Foruma, izvijestio je o aktivnostima u proteklom razdoblju i perspektivama razvoja. Naveo je da su u tijeku projekti ITAC - Inovacijske tehnologije za jadransku konkurentnost, MARINAS - Kreiranje jadranskih ruta, povezanih mreža i područja na Jadranskom moru, RETAJ - Jadranska euroregija kao osnova za kreiranje jadransko-jonske turističke regije, te AdrionTour - Jadransko-jonske turističke rute. Provedene su brojne aktivnosti u skladu sa zaključcima okruglih stolova, usvojenih na prošlogodišnjem Forumu. Nastavljene su i aktivnosti na ostvarivanju punopravnog članstva u Europskom parlamentu, intenzivirana suradnja s tajništvom Jadransko-jonske inicijative u Anconi i potpisan Sporazum o suradnji između Foruma i ASCAME (Udruga gospodarskih i industrijskih komora Mediterana).

Tokom drugog dana Foruma, održani su okrugli stolovi o transportu, ženskom poduzetništvu, turizmu, okolišu, ribarstvu i poljoprivredi, na kojima su nakon rasprave doneseni zaključci. Osim radnog dijela, održani su i sastanci tijela Foruma, Upravnog vijeća, Vijeća revizora i Skupština, te Međunarodnog jadransko-jonskog Arbitražnog suda. Prema odluci Skupštine, jubilarni, 10. Forum bit će održan sljedeće godine u Italiji.

Željana BEVANDA

Piše:
Amela Kečo,
dipl. prav.
a.keco@kfbih.com

“Weltplast” d.o.o. Posušje

Do uspjeha uz zaštitu životne okoline

Ime malog gradića Posušje je kroz vijekove bilo sinonim sušnog kraja. No, surove suše nisu uspjele narušiti ljepotu krajolika zapadne Hercegovine, posebno podnožja visoke planinske ljepotice Čvrsnice, gdje se i smjestio grad Posušje.

Razlog koji nas je doveo u ovaj gradić jeste posjeta kompaniji za koju sa pravom kažu da se nalazi u društvu najboljih. Upravo je tako i to zahvaljujući prije svega inicijativi, radinosti i stručnosti njenih tvoraca, te smislu da se pravovremeno prepozna potreba tržišta i reaguje na najbolji način.

Nalazimo se u posjeti kompaniji “Weltplast” d.o.o. Posušje, a društvo nam pravi ljubazni domaćin Franjo Širić, generalni direktor. **Sudeći po svemu što smo u Vašoj kompaniji vidjeli i što smo pročitali, sigurno je da imate na što biti ponosni?**

- Tvrtka „Weltplast” je ove godine proslavila 25 godina svoje djelatnosti u području prerade polimera. Počeci rada vezani su za ambalažu, posebno pakiranje u industriji i širokoj potrošnji, što je i danas ostala okosnica razvoja u ovoj djelatnosti.

Počeci se temelje na obiteljskom razvoju posla, da bismo danas, nakon 25 godina, prerasli u međunarodnu respektabilnu tvrtku za preradu polimera, sa godišnjim kapacitetom od gotovo 10.000 tona.

Danas zapošljavamo više od 90 radnika, među kojima su vrlo dinamični i mladi akademski obrazovani stručnjaci. Osim razvoja temeljenog na stručnim kadrovima, tvrtka gotovo svake

godine investira u sve noviju i suvremeniju opremu za preradu plastike, vodeći prvenstveno računa o povećanju sigurnosti u zaštiti okoliša, sve većoj pouzdanosti kvalitete, djelotvornosti u uštedi energije i sirovina.

Razvoj ide u dva smjera: jedan je područje razvoja cijevnih sustava za transport vode i plina, te polipropilenski program cijevi i spojnice za kućne instalacije za vruću i hladnu vodu i industrijske primjene, odnosno program proizvodnje za potrebe građevinarstva; a drugi je područje ambalaže, uključujući prvenstveno programe za prehrambenu industriju, vrećice u kućanstvu, folije za prekrivanje tla i plastenike u poljoprivredi, te specijalna područja industrijske ambalaže kao što su antikorozijske i antistatičke folije.

Ambalažni asortiman proizvoda za prehrambenu industriju uključuje vrećice za nošenje, vrećice za pakiranje hrane, toplinsko stezljive folije kao sekundarnu ambalažu u prehrambenoj industriji i drugo.

Drugi dio asortimana ambalaže obuhvata vrećice za otpatke svih veličina i oblika i namjene. U ambalažnom asortimanu, sada je najaktualniji program EcoWelt biorazgradivih kompostirajućih vrećica.

Kakva je „lična karta” Vaše kompanije?

- Tvrtka „Weltplast” je sa svojim asortimanom proizvoda prisutna u svim državama jugoistočne Europe u našem okruženju, kao i u državama Europske unije. Poslovna filozofija temelji se na načelu da je kupac na prvom mjestu i sve se podređuje tome da se naši proizvodi i njihov razvoj prilagođavaju njegovim potrebama.

Ponuda proizvoda je na pouzdanoj i visokoj kvaliteti i svaki kupac koji je jednom poslovaao sa našom tvrtkom ostaje nam vjeran i ubuduće.

U dinamičnom okruženju u preradi plastike kod nas i u Europi, uz izuzetno zahtjevu i jaku konkurencije, nije jednostavno nametnuti se tržištu! To se možete jedino ako imate stručni i ambiciozni tim, prepoznatljivi asortiman proizvoda, ako kontinuirano radite na njegovom razvoju, na primjeni novih materijala i investirate

u sofisticirane tehnologije prerade, koje vam daju visoku efikasnost i kapacitivnost te konkurentnu i pouzdanu kvalitetu.

U svakoj aktivnosti vašeg menadžmenta je primaran zadatak očuvanje životne okoline?

- Točno je da su naši počeci prerade plastike bili već tada, tj. prije dvadesetak godina, vezani i za recikliranje vlastitog tehnološkog otpada. Danas recikliramo plastiku u automatiziranom pogonu, kapaciteta od 2.500 tona godišnje, a i reciklati su jedan od naših proizvoda koji su također podvrgnuti kontroli sortiranja, kontroli procesa reciklaže te završnoj kontroli kvalitete gotovih reciklata.

Svijest o očuvanju okoliša temelj je poslovanja tvrtke. Realizaciji projekta očuvanja okoliša pristupa se vrlo sustavno, počevši ne samo od toga da itekako vodimo računa o plastičnom otpadu i njegovom zbrinjavanju kroz reciklažu već i kroz stalno smanjenje potrošnje energije po jedinici proizvoda, kontroli emisije plinova, obradi ispušta otpadnih tehnoloških voda te trajnoj težnji smanjenja mase polimera po jedinici proizvoda.

U velikom asortimanu vaših proizvoda odnedavno značajno mjesto zauzimaju i EcoWelt - biorazgradive i kompostirajuće vrećice. Pošto su ove vrećice novost na tržištu u BiH, možete li nam detaljnije reći o kakvom proizvodu se radi?

- EcoWelt projekt biorazgradivih kompostirajućih vrećica, na kojem se radilo zadnje dvije godine, realiziran je vlastitim naporima naših stručnjaka, uz svestranu podršku i suradnju sa stručnjacima iz firme BASF, Njemačka, koja je proizvođač osnovne sirovine za proizvodnju kompostirajućih biorazgradivih folija, odnosno vrećica na bio-osnovi.

Sirovina za proizvodnju EcoWelt biorazgradivih i kompostirajućih proizvoda na bio-osnovi jeste kompaund kopoliestera i polimera polilaktonske kiseline čija je baza kukuruzni škrob.

EcoWelt je složeni projekt i ne bi ga bilo moguće realizirati bez korištenja svjetskog znanja u preradi i primjeni.

EcoWelt proizvodi su biorazgradivi i kompostirajući i proizvodi na bio-osnovi. Zašto je to bitno?

- Važno je u tumačenju biorazgradnje EcoWelt proizvoda naglasiti da je taj proces u potpunosti moguć u kompostirajućim uvjetima, tj. uz prisustvo vlage, mikroorganizama te uz odgovarajuće temperature. U navedenim uvjetima, do potpune biorazgradnje EcoWelt proizvoda dolazi već unutar nekoliko mjeseci do godinu. Također je bitno kazati da su EcoWelt proizvodi na bio-osnovi, što znači da su osnovne komponente ovoga polimernog kompaunda prirodno obnovljivog porijekla.

Životni ciklus vreće

EcoWelt biorazgradivi proizvodi predstavljaju potpunu novost u odnosu na nerazgradive polimere, kao što je polietilen. Koja su svojstva i prednosti EcoWelt palete proizvoda?

- U Europi se danas gotovo 40 % plastike upotrebljava u području ambalaže, dok dodatno na primjenu plastike u domaćinstvu otpada 22 %. Dakle, potpuno je jasno da će polietilen, kao jedan od materijala koji velikim dijelom participira u ovom postotku potrošnje, i nadalje ostati u dijelu ambalaže, posebno u primjeni savitljive ambalaže. Međutim, kada je riječ o vrećicama za nošenje, vrećicama za otpatke, vrećicama za pakiranje hrane te drugim jednokratnim oblicima upotrebe, biorazgradivi i kompostirajući proizvodi na bio-osnovi, kao što su EcoWelt, postaju imperativ u 21. stoljeću upravo s ekološkog stanovišta rasterećenja okoliša, a manje možda zbog smanjenja potrošnje neobnovljivih izvora sirovina za sintezu polimera budući da svega 3-4 % ukupne potrošnje nafte i plina otpada na njihovu proizvodnju.

Mi nudimo zamjenu za sadašnji program polietilenskih vrećica (za nošenje, za pakiranje hrane, za otpatke) EcoWelt proizvodima.

Na kraju, naravno ono što je neosporno, prednost je, u odnosu na polietilen, biorazgradnja EcoWelt proizvoda u uvjetima kompostiranja, gdje njihovom potpunom razgradnjom pomoću mikroorganizama nastaju ugljikov dioksid, voda i biomasa.

Ambalažni proizvodi moraju udovoljavati određenim europskim direktivama koje se odnose na zbrinjavanje ambalažnog otpada i zdravstvenu ispravnost i to posebno

kada se radi o biorazgradljivim ambalažnim otpadima, gdje su europske norme izričite. Jesu li EcoWelt proizvodi usklađeni sa tim direktivama, odnosno normama?

- EcoWelt biorazgradivi i kompostirajući proizvodi tvrtke Weltplast u potpunosti udovoljavaju svim relevantnim europskim direktivama i normama. U prvom redu to se odnosi na Direktivu o ambalaži i ambalažnom otpadu 94/62/EC, zatim o ključnoj normi koja definira ovo područje ambalaže EN 13432. Norma EN 13432 utvrđuje zahtjeve za zbrinjavanje ambalaže kompostiranjem i biorazgradnjom. U sukladnosti s ovom normom, akreditiran je i laboratorij za certifikaciju biorazgradljivih kompostirajućih ambalažnih proizvoda naziva DIN Certco u Berlinu. EcoWelt proizvodima dodijeljen je DIN Certco certifikat broj: 7P0257 i 7P0258. Ovim certifikatom EcoWelt proizvodima dodijeljeno je pravo uporabe znaka koji označava da su proizvodi biorazgradivi i kompostirajući. Ovi proizvodi u potpunosti udovoljavaju Europskoj direktivi 2002/72/EC glede zahtjeva za materijale koji dolaze u kontakt sa namirnicama. Naglašavam da su EcoWelt proizvodi potpuno usklađeni sa pozitivnom regulativom u Europi.

Od vrećice za kupovinu...

...do vrećice za kompost

Jedino ovaj znak, sa pripadajućim brojem certifikata, jamči da je proizvod biorazgradiv i kompostabilan

Član ste Skupštine Privredne / Gospodarske komore Federacije BiH. Smatrate li da se interes kompanija može bolje zaštititi i promovirati pod okriljem PK, odnosno da li se mogućnosti Komore danas koriste dovoljno?

- Komora je asocijacija gospodarstvenika i treba biti jedino mjesto za ostvarivanje svih gospodarskih ciljeva i poslova vezanih za unaprijeđenje i stvaranje dobre poslovne klime. Mišljenja sam da komora preko svojih granskih udruženja može

dublje i detaljnije zastupati gospodarske interese i, zajedno sa Vladom i sindikatima, izboriti se za dobar poslovni ambijent, dobru zaposlenost, dobar izvoz, dobro punjenje budžeta itd.

Vlade Federacije i BiH moraju se odlučiti da li žele razvijati domaće gospodarstvo (proizvodnju) i zaposliti nezaposlene.

Sindikati se trebaju boriti za stvaranje novih radnih mjesta, novu proizvodnju, manji uvoz i veći izvoz, a manje se baviti socijalnim pravima, jer su neostvariva - izvor je ugašen.

Samo zaposlen čovjek, koji radom zaradi plaću, zadovoljan je čovjek, a tek tada taj isti zadovoljni radnik može kupovati robu koju je proizveo i stavio na tržište - samo ovakav ciklus je održiv.

Gospodarstvenici moraju shvatiti da samo zadovoljni radnici mogu napraviti dobar proizvod i biti dobri kupci. Valjda je svima jasno da kupovinom i potrošnjom proizvoda otvoramo radna mjesta. Nepokrivenost uvoza izvozom od 50% daje rezultat od 50% nazaposlenih, a to stanje se može riješiti samo onda kada vlade, sindikati i poslodavci budu isti tim (partneri).

Svjedoci smo da je ekonomska kriza prisutna u svim sferama privrednog života u našoj zemlji, te je stoga i pitanje vezano za nju, u posljednje vrijeme, neizbježno. Da li se njen uticaj osjeća u poslovanju Vaše kompanije?

- Ekonomska kriza je proizvod nerealne potrošnje, potrošnje na kredit bez pokrića, nerada i stalnog traženja prava, a bez obveza. Svakako, i naša tvrtka je osjeća, posebno u dijelu programa za graditeljstvo. Nadam se da će se, uz povećane napore i više rada za manju zaradu i bolju suradnju s vladama, koje će sigurno uložiti dodatne napore da podrže gospodarstvo i pomognu mu da preživi ovu krizu, napraviti korak naprijed.

Za kraj, kažite nam nešto o sebi?

- Od prije 30 godina, kada sam diplomirao kemijsku tehnologiju, sve do danas bavim se preradom plastičnih materijala. Prateći sve svjetske sajmove plastike i suradnjom sa mnogim razvojnim centrima naših dobavljača sirovine, strojeva, te suradnjom sa znanstvenim institucijama, vjerujem da sam uspio u „Weltplast“ instalirati najsuvremeniju opremu za preradu najkvalitetnijih sirovina koje danas svjetsko tržište nudi. Ovaj posao me ispunjava, sa njim se „zabavljam“ već 30 godina. Drago mi je što ste prepoznali moj dosadašnji rad, moj mali doprinos razvoju i zapošljavanju u našoj zajednici i mom gradu Posušju. Zajedno možemo brže, više i bolje.

(U narednom broju Glasnika predstaviti ćemo kompaniju „Centrotrans Eurolines“ Sarajevo)

Odluka Upravnog odbora
Agencije za bankarstvo FBiH

Građani mogu reprogramirati kredite i dugove na karticama

Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH usvojio je odluku o privremenom reprogramu kreditnih obaveza građana u bankama, čime je otvoren prostor za rješavanje problema onih koji u ovom ne mogu redovno servisirati svoje kreditne obaveze.

Ovaj ohrabrujući potez, čiju će provedbu nadzirati Agencija za bankarstvo, podrazumijeva da se građani banci mogu obratiti za reprogram kredita u trajanju do godine. Uz zahtjev, moraju priložiti dokaz da su bez posla ostali ne svojom krivicom, da im je znatno smanjena plaća, da plaću primaju s kašnjenjem od najmanje tri mjeseca ili neku drugu vrstu dokumenata kojom potvrđuju da nisu u stanju vraćati svoje kredite.

- Zahtjev za reprogram odnosi se na bilo koju vrstu uzetog kredita bez ograničenja njegove visine. Za vrijeme reprograma, dužnik će plaćati samo obračunatu kamatu, a zahtjeve treba podnijeti najkasnije do kraja ove godine - riječi su Harisa Ihtijarevića, predsjednika Upravnog odbora Agencije za bankarstvo FBiH.

Osim robnih, hipotekarnih ili nenamjenskih kredita, odluka se odnosi i na kreditne kartice. Odluka je usvojena radi ublažavanja negativnih efekata globalne ekonomske krize.

SASE

Najuspješniji VGT Broker

U maju 2009. godine najveći promet ostvarila je brokerska kuća VGT Broker d.d. Visoko i to u iznosu od 5.214.617,54 KM. Slijede Eurohaus d.o.o. Sarajevo sa 3.264.788,82 KM i Fima International d.o.o. Sarajevo sa 1.967.781,35 KM. Prvo mjesto po broju zaključenih transakcija na tržištu SASE zauzima AW Broker d.o.o. Sarajevo, sa 710 zaključenih transakcija, a slijede VGT Broker d.d. Visoko, sa 627 sklopljenih transakcija i Eurohaus d.o.o. Sarajevo, sa 531 transakcijom.

Akcija "100 najvećih" Poslovnih
novina

Ove godine lista za mala i srednja preduzeća

Poslovne novine, izdanju Privredne štampe Sarajevo, u okviru tradicionalne akcije "100 najvećih", koja sadrži rang-listu uspješnih firmi u BiH, od ove godine formirat će dvije liste: za velika, te za mala i srednja preduzeća. Na taj način lista će biti realnija, a manja preduzeća će imati šansu da pokažu svoj napredak i kvalitet. Uvrštavanje u rang-listu je besplatno, a vrši se na osnovu anketnog listića koji se može preuzeti na web-stranici Privredne štampe - www.privrednastampa.biz. Nakon formiranja rang-liste, bit će upriličena dodjela zaslužnih priznanja. Ove godine Privredna štampa akciju provodi u saradnji sa entitetskim privrednim komorama.

Ponuda

Hrvatska tvrtka Priska d.o.o., iz Splita, zastupnik je engleske kompanije Eveden, koja proizvodi ekskluzivno, modno donje rublje i kupaće kostime za žene sa većim brojevima i košaricama (B — K košarice). Zastupnik je i za Bosnu i Hercegovinu, Sloveniju i Crnu Goru.

Na tržištima ovih zemalja postoji velika potreba za vrhunski izrađenim donjim rubljem, koje izvrsno pristaje ženama, predvodi modne trendove u proizvodnji donjeg rublja i kupaćih kostima, te nudi veliki raspon veličina i košarica.

Tražimo poslovne partnere na području Bosne i Hercegovine (Sarajevo, Mostar, Tuzla) koji su zainteresirani za direktan uvoz iz tvornice i prodaju Eveden donjeg rublja i kupaćih kostima.

Za detaljnije informacije obratiti se na adresu: Priska d.o.o. Kroz Smrdečac 17, 21000 Split, Hrvatska

tel: +385 21 568 723,

fax: +385 21 567 210,

e-mail: priska1@st.t-com.hr

www.eveden.com

Pravni okvir i ekonomska sadržina

Imovinu uređuje imovinsko pravo i označava skup prava i obaveza koji pripadaju određenom vlasniku. Stoga za objekt uvijek ima neki predmet, ljudsku radnju, osobno dobro ili proizvod ljudskog duha, čija se vrijednost može izraziti u novcu i koji se pravno može prenositi sa jednog vlasnika na treća lica

Piše: prof. dr.
Jozo Sović

- nastavak iz prošlog broja -

Opća dobra anonimnog vlasništva ne mogu biti predmet razmjene zato što ne postoji subjekt koji će stati na jednu stranu razmjene (ponuda - potražnja) i što opće dobro nema ekonomsku vrijednost, odnosno nije nastalo ljudskim radom.

Jedino vlasnički odnos osigurava nekom dobru status ekonomskog dobra, koje se može uključiti u proces razmjene tržišnim posredovanjem. S obzirom na to da su intelektualne tvorevine elementi poslovne aktivnosti, potrebno ih je pravno osigurati, tj. zaštititi vlasnika sa jasnom potvrdom da intelektualno dobro pripada osobi koja ga je stvorila. Autoru pripada pravo da uživa koristi sopstvenog kreativnog i intelektualnog rada. Kreativnost je najčešće uvjetovana višegodišnjim učenjem, što je uslovljeno finansijskim ulaganjima i utroškom vremena, pa je vlasništvo nad intelektualnim dobrom prilika da se dio uložениh troškova oprihoduje i vrati vlasniku.

Pravo intelektualne svojine je ekonomski odnos u kome se promjena vlasništva događa na tržištu, u odnosima slobodne konkurencije. Tržišnim posredovanjem se mogu razmjenjivati samo materijalizirani učinci, ne i produkti duha.

Duhovna, nematerijalna dobra su ideje, spoznaje, vizije, koje jesu vrijednost, ali nisu u obliku koji ima tržišnu valorizaciju. Da bi intelektualni proizvod stekao svojstvo za ekonomsku razmjenu, mora se transformirati u opipljiv oblik, koji ima karakter robe, prilagođene da zadovolji konkretnu

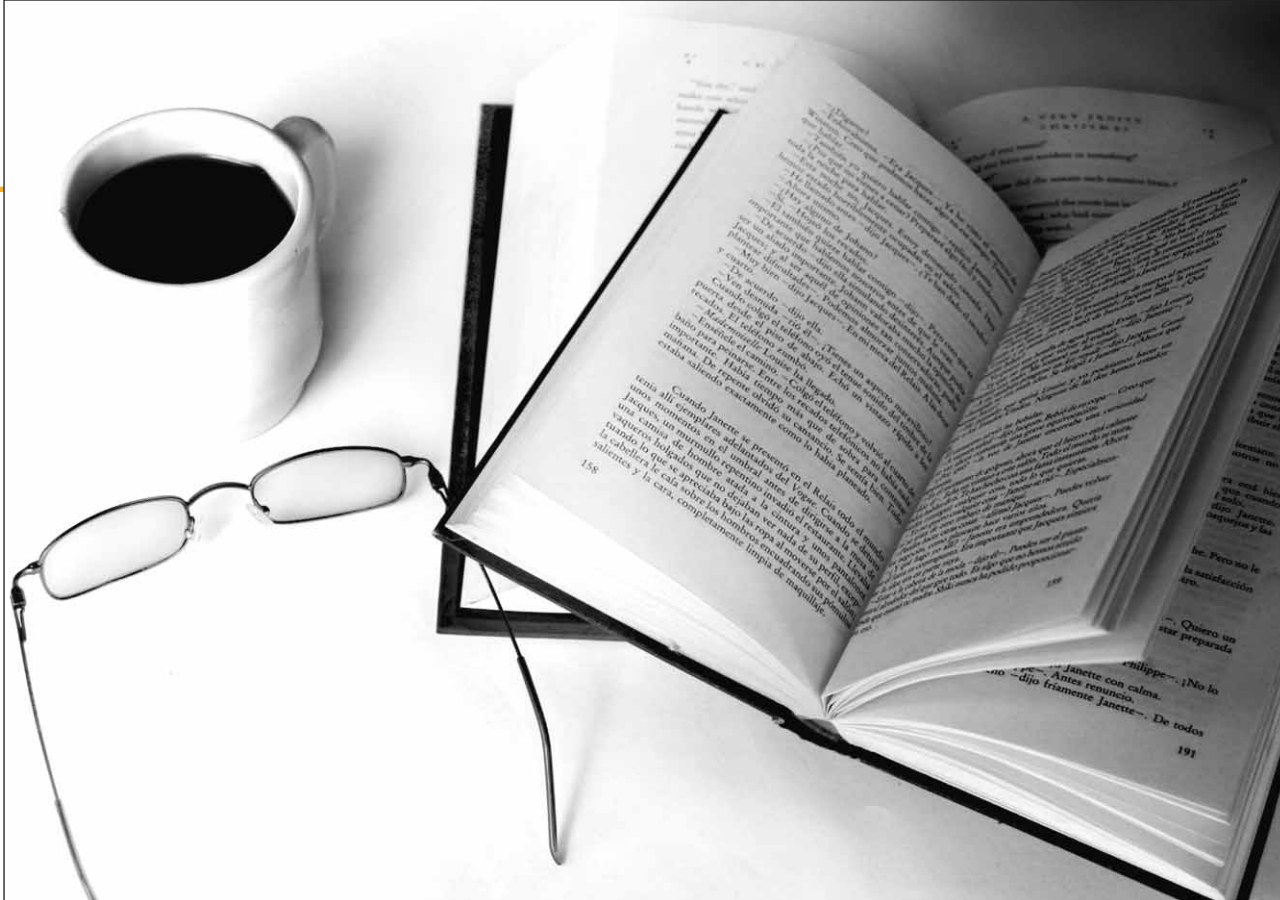
potrebu. Znači, intelektualno dobro mora biti otjelovljeno da bi postalo roba, a roba ne pokriva proizvođačeve nego samo tuđe potrebe i to u odnosima promjene vlasništva. Razmjenom materijaliziranog intelektualnog proizvoda ostvaruje se vrijednosni učinak kao plod materijalizacije intelekta.

Odnosi koji nastaju po osnovu prava intelektualnog vlasništva osiguravaju status u kome samo titular ima pravo nuditi na tržištu zaštićeni intelektualni proizvod u materijaliziranom obliku. Na taj način je, de jure i de facto, postignuta zaštita od uzurpatora i nelojalne konkurencije. Time pravo intelektualnog vlasništva ograničava konkurenciju na otvorenom tržištu, ne svodeći je na monopol već na zaštitnu mjeru od zloupotrebe tuđeg vlasništva u svrhe zarade bez rada.

Zahvaljujući pravnom određenju intelektualnog vlasništva, stvoreni su uvjeti, bar oni pravnostvarni, da vlasniku pripada ekonomska valorizacija intelektualnih proizvoda. To što se intelekt može valorizirati jedino tržišnim posredovanjem stvara privid monopola u oblasti proizvodnje i prometa dobara. To jeste monopol de jure, ali de facto titular intelektualnog vlasništva najčešće nije u mogućnosti direktno koristiti svoj zaštićeni proizvod, s obzirom na to da nema registriranu djelatnost, tj. nije poslovni subjekt. Tu prazninu popunjavaju ugovorom, tj. prenose svoje pravo zaštićenog intelektualnog dobra na posrednika, uz ugovorenu naknadu za preneseno ili ustupljeno pravo (pravo korištenja). Ugovorna strana valorizira ustupljeno intelektualno dobro u poslovnom procesu, transformirajući ga u materijalizirani oblik. Ono što je bilo pravo postaje roba.

Zaštita prava industrijske svojine

Za sagledavanje odnosa između privrednih društava i prava intelektualnog vlasništva, uzima se u razmatranje pravo industrijske svojine, koje

uređuje odnose poslovnih partnera na tržištu slobodne konkurencije.

Industrijska svojina u BiH uređena je Zakonom o industrijskom vlasništvu u BiH, koji reguliše sticanje, sadržaj i zaštitu prava industrijskog vlasništva - patenata, robnih i uslužnih žigova, industrijskog dizajna i geografske oznake.

Patentom se štiti pronalazak, žigom znak podoban za razlikovanje dobara, industrijskim dizajnom novi oblik proizvoda, a geografskom oznakom se štiti teritorijalno porijeklo proizvoda.

Registriranjem prava industrijskog vlasništva nositelji prava stiču materijalna i moralna prava. Materijalna prava uključuju pravo ekonomskog iskorištavanja i raspolaganja, u zakonskim okvirima. Moralno pravo pronalazača industrijskog dizajna je: da bude naznačen u prijavi i svim ispravama koje prate patent (dizajn). Ako je pronalazak nastao stvaralačkim naporom više osoba, u ispravama se navode imena svih osoba u funkciji koautora.

Strana pravna i fizička lica, u pogledu zaštite prava industrijskog vlasništva u BiH, uživaju ista prava kao i domaća fizička i pravna lica i s njima izjednačena lica, ako to proizlazi iz međunarodnih ugovora i konvencija, kojima je pristupila, odnosno koje je ratificirala BiH (član 4. Zakona). Prema odredbama Zakona, patent je pravo kojim se štiti pronalazak iz bilo kojeg područja tehnike, koji je nov, koji ima inventivni nivo i koji se može industrijski implementirati (član 19. Zakona).

Žigom se štiti znak, koji se može grafički prikazati i koji je podoban za razlikovanje dobara jednog učesnika u privrednom prometu, od istih ili sličnih proizvoda drugih učesnika (član 69. Zakona).

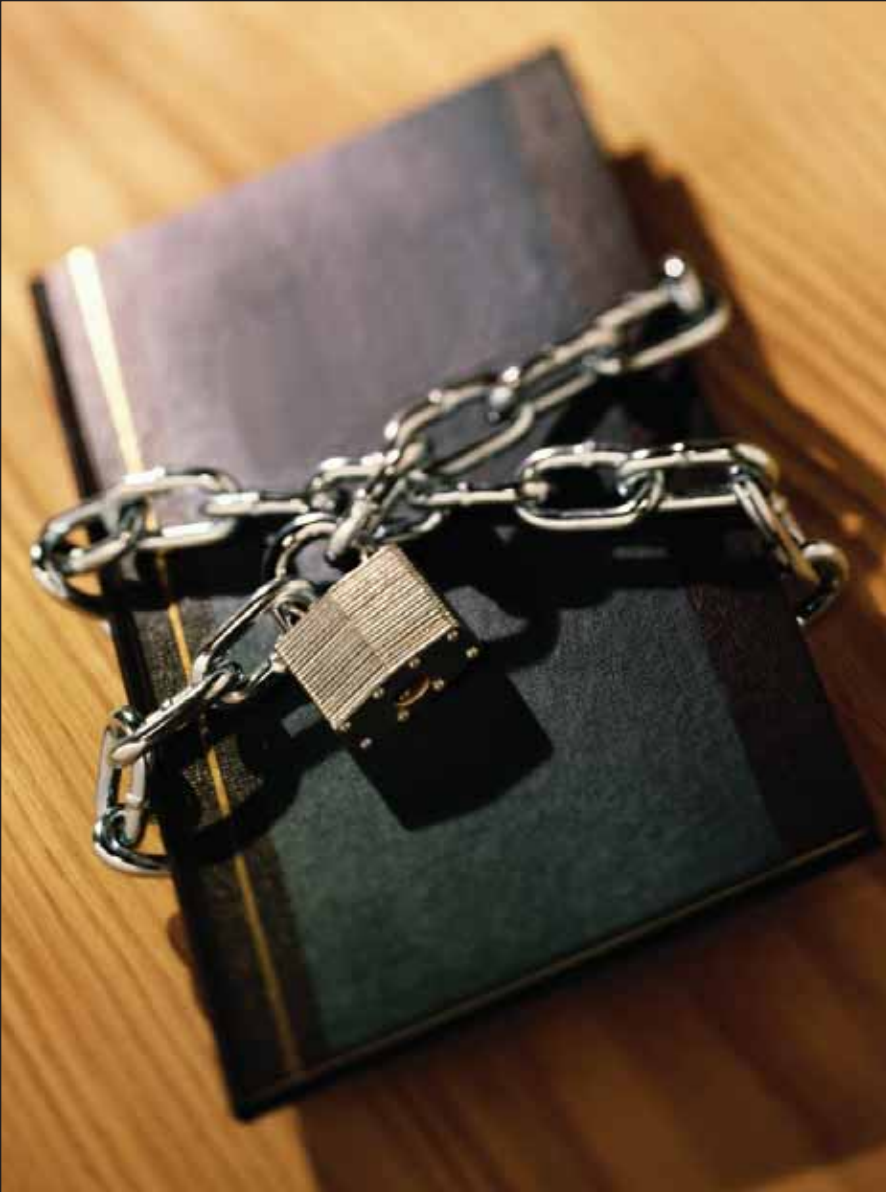
Industrijskim dizajnom se štiti izgled proizvoda, koji je nov i čiji je individualni karakter rezultat posebnih obilježja: linija, kontura, boja, oblika... (član 97. Zakona).

Geografskom oznakom se registriraju obilježja koja pokazuju da roba ima porijeklo sa određene teritorije, regije ili lokacije na toj teritoriji, na kojoj se određeni kvalitet, reputacija ili neka druga karakteristika robe može dovesti u vezu s njenim geografskim porijeklom, recimo „vlašički sir“ (član 116. Zakona).

Zakonodavac je uređio pravne oblasti koje utvrđuju isključivo subjektivno pravo titulara na konkretnom predmetu zaštite. Usporedbom različitih intelektualnih dobara, koja su predmet zaštite u pravu intelektualne svojine, može se uočiti da su ta dobra rezultat ciljane ljudske aktivnosti u različitim oblastima: umjetnosti, nauke, tehnike, proizvodnje... Zajedničko im je to što su proizvodi ljudskog rada i što imaju vrijednost koja se može unovčiti razmjenom dobara na slobodnom tržištu.

Prema zakonu ponude i potražnje, na tržištu se pojavljuje lojalna konkurencija i nelojalna konkurencija, koja je zakonom zabranjena. Pravo suzbijanja nelojalne konkurencije se svrstava u prava intelektualne, ustvari industrijske svojine. Konkurencija je rivalski odnos više subjekata na tržištu slobodne utakmice, koja opet podrazumijeva isključenje monopola.

Svi učesnici u tržišnoj utakmici istupaju sa profitnim ciljevima - da ostvare što veću finansijsku korist. Stoga su učesnici na tržištu u stalnom sukobu interesa sa konkurentima. Konkurencija je poslovni odnos, u kome viši kvalitet i niža cijena osiguravaju povoljniju konkurentsku poziciju.

Ako je neki konkurent izbjegao plaćanje poreza, carina ili nekih drugih troškova i tako generirao jeftin proizvod, on se na tržištu pojavljuje kao nelojalna konkurencija. Ako je neko ukrao patent i primijenio ga u proizvodnji, to se ispoljava kao nelojalna konkurencija i time se ugrožava ekonomski položaj legalnih proizvođača, koji su platili sve troškove nastanka proizvoda koje nude na tržištu.

Pravo poznaje fer konkurenciju, ali istovremeno prepoznaje da konkurenti ne biraju sredstva u tržišnoj utakmici i da jedni drugima nanose štetu neposlovnim odnosima. S obzirom na to da je konkurencija zakonit odnos poslovanja, oštećena strana u konkurenciji nema pravo na naknadu štete, prema normama obligacionog prava.

Slobodna tržišna konkurencija djeluje blagotvorno na financijske učinke poslovne aktivnosti i dinamiziranje privrednog i društvenog razvoja. Svojim fluidnim djejtvom osigurava: fikasno upravljanje resursima; racionalnu distribuciju društvenog proizvoda; unapređenje tehničkog progresa i privrednog razvoja; ograničenje monopolskog ponašanja na globalnom tržištu.

Konkurencija je poslovni odnos zdravih subjekata, motivira tržišne sudionike na modernizaciju poslovanja, podizanje kvaliteta roba i usluga, istraživanje i razvoj novih tehnologija, snižavanje

troškova poslovanja i pojeftinjenje cijene koštanja. U takvoj fer konkurenciji pobjeđuju oni najsposobniji, najpošteniji i sa visokim poslovnim moralom. Krajnji učinak fer konkurencije je natprosječna zarada, visoka dividenda i afirmativna profitna stopa.

U uvjetima zakonom uređene tržišne konkurencije, učesnici na tržištu nemaju mogućnost monopolskog ponašanja i postizanja ekstra profita po osnovu neovlaštenog korištenja intelektualne imovine, nastale kreativnim radom pojedinaca. Pravo intelektualne svojine može funkcionirati samo u dobro organiziranoj pravnoj državi, u kojoj paralelno djeluje i zakonodavna i izvršna vlast. U takvom ambijentu, poslovni subjekti svoje odnose proširuju na odnose sa javnošću, tj. odnose sa državom, tako da odnosi ravnopravnosti stvaraju situaciju u kojoj bogati pojedinci čine bogatu državu, kao što je propovijedao Adam Smith.

Zaštita prava industrijske svojine implicira kodificiranje, organiziranje i sistematiziranje ovog područja društvenog djelovanja. Riječ je o zaštiti inovativne djelatnosti u periodu „praznog hoda“. Da bi intelektualna svojina dobila svoju tehnološku primjenu i bila prihvaćena na tržištu, prazan hod (bez mogućnosti povrata troškova) traje često duže od dvadeset godina. Tada intelektualno vlasništvo može biti pokradeno i neovlašteno eksploatirano u svrhe nelojalne konkurencije i nezakonite zarade.

Zaštita znanja

Znanje je humani kapital čiji je vlasnik čovjek, kao svjesno inteligentno biće. Znanje ima vrijednost i bilansira se kao element ekonomskog i društvenog razvoja. Kodifikacija znanja je aktuelan problem "informatičkog društva". Moderna ekonomija se zasniva na proizvodnji, distribuciji i upotrebi znanja, uz saglasnost njegovog vlasnika. Procijenjeno je da se više od 50 odsto GDP u svijetu ostvaruje tehnologijama i uslugama znanja, posmatranog kao intelektualna svojina. Znanje se valorizira kao poseban resurs, koji smanjuje troškove poslovanja i time povećava profit, što se u poslovnim obračunima ne iskazuje kao plod intelekta, tj. ostaje nevidljivo, ali prepoznatljivo.

Znanje je animator svih inovacija, onaj ko prvi implementira inovaciju, zarađuje ekstraprofit i ostaje u poziciji monopoliste sve dok i drugi proizvođači ne pribave inoviranu tehnologiju. Inovator je fizička osoba, ne kompanija. Zbog toga inovacija treba da bude zaštićena u formi autorskog prava.

U poslovnim odnosima, znanje se "proizvodi", kupuje i prodaje po nepreciznoj mjerljivoj vrijednosti. Osnovni resurs za stvaranje nove vrijednosti nisu više sirovine, alati i mašine, već upravo znanje u vlasništvu pojedinca. U savremenoj nematerijalnoj ekonomiji, dominantni poslovni resursi nemaju fizički oblik, ne mogu se opipati, ali se daju materijalizirati i finansijski efektuirati. Bogatstvo je danas produkt znanja, kao primarnog inputa modernog poslovanja, iz koga proističu "inteligentna dobra". Povećanjem intelektualne imovine smanjuju se troškovi poslovanja, ostvaruje zarada, u kojoj treba učestvovati i vlasnik specifičnog proizvodnog resursa. Poseban je to proizvodno-poslovni proces, u kojem se generira intelektualni proizvod, uz smanjenje utroška živog rada, energije i kapitala. U novoj nematerijalnoj ekonomiji, principi bilansiranja su poljuljani, značajan dio intelektualne imovine se ne prikazuje za onoliko vrijednosti za koliko je intelektualni vlasnik "zakinut" za vrijednost uloženog znanja. Pravna regulacija mora zaštititi vlasnika od pomenutog oštećenja. Inputi znanja su intelektualni resurs, koji se inkorporira u proizvodno-poslovnu funkciju, što valja adekvatno kodificirati, izmjeriti i tržišno valorizirati, te iskazati kao ekonomiju znanja, nastalu na osnovama intelektualnog vlasništva.

Odnosi između poslovno-pravnih subjekata i nositelja prava intelektualnog vlasništva ispoljavaju se kao globalna konkurencija na tržištu znanja. Primarna značajka ekonomske globalizacije je ukidanje teritorijalnih ograničenja tržišnog prostora i poštivanje međunarodnog prava intelektualne svojine. Reperkusije su vidljive: nastanak globalnog tržišta i "svjetskog znanja", odnosno globalnog autorstva, koje štiti (treba da štiti) međunarodno pravo intelektualne svojine.

Znanje je nedodirljivi proizvodni resurs. Globalizacija je posljedica kombinirane interakcije fenomena moderne tehnologije, konzumerizma i ekonomskog liberalizma. Sve su to učinci ljudskog duha i intelektualnog vlasništva.

Moderne tehnologije u oblastima prevoza, komunikacija, računarskog upravljanja proizvodnim procesima i dizajnom utjecale su na globalizaciju informacija i drugih intelektualnih dobara. U istom smjeru, konzumerizam kao "religija" današnjice olakšava utrživost plodova intelektualnog stvaralaštva. Liberalne i konvergentne politike, koje primjenjuju države članice EU, uklanjaju barijere potrošnje intelektualnih proizvoda, koji postaju globalno vlasništvo svijeta. Taj segment vlasništva štiti međunarodno pravo intelektualne svojine.

Informacijska tehnologija, telekomunikacije i novi mediji, svojom snagom integracije, trans-

formirali su planetu u globalno selo. Elektronski novac i elektronska trgovina omogućili su finansijske špekulacije na daljinu, zahvaljujući postojanju intelektualnog kapitala. Trendovi globalizacije i koncentracije svakodnevno mijenjaju konkurentske odnose i pravila tržišne utakmice, čak i u području intelektualnih usluga i prava.

Kontinuirani dugoročni poslovni uspjeh ne može se više temeljiti na instrumentariju, pomagala i tehnikama položajne rente, jer sve što se pojavi kao inovacija brzo svi počinju koristiti. Prednost ima onaj ko je drugačiji od ostalih. Biti konkurentan na globalnom tržištu nije više oznaka uspjeha nego uvjet opstanka. Opstanak implicira da i korporacija i pojedinac moraju biti podjednako agilni, pa čak i agresivni. Mudra, inteligentna konkurencija nije agresivna, ali je agilna, okretna, vrijedna, poduzetna, oplemenjena znanjem.

Agilni učesnici na tržištu posjeduju snažne konkurentne prednosti, posebice na postojećem diverzificiranom tržištu sofisticiranih dobara, čija je karakteristika — sve kraći vijek trajanja. Usko grlo, koje ograničava propusnu moć agilnog poduzetnika na kreiranju profitabilnijih proizvoda, nije tehnički instalirani kapacitet, već sposobnost dizajniranja proizvoda ljudskog duha (novih kreacija).

Koncept agilnog poslovnog subjekta i konkurenta definira novu paradigmu poslovanja, zasnovanog na intelektualnoj imovini, koja je specifična po vrijednosti, ali cjenovno teško mjerljiva. Nove kriterije vrednovanja i mjerenja nedodirljive aktive, prvenstveno intelektualnog kapitala, treba uključiti u obračune kao dionički kapital, evidentirati ga u poslovnim knjigama i obuhvatiti u finansijskim izvještajima. Time bi se postigla puna korelacija između poslovno-pravnih subjekata i zaštite prava intelektualnog vlasništva. Intelekt postoji kao prirodni resurs, a u znanje treba ulagati vrijeme i novac. Proizvodnja znanja podrazumijeva i difuziju i prodaju znanja. Glavnina proizvodnje znanja locirana je u obrazovanju i usavršavanju vještina implementiranja znanja — njegove materijalizacije. Sticanje znanja povećava radnu sposobnost i smanjuje troškove korporacije. Često je to investicijsko ulaganje u budućnost firme, onda i u budućnost pojedinca. Dio intelektualnog vlasništva kompenzira se kroz sistem plaćanja, ali je najveći dio te imovine nezaštićen i kroz legalne ventile se odliva u džepove onih koji nisu autori, kreatori, kooperanti, već ničim neometani uzurpatori. Od pravne profesije se očekuje perfektnija zaštita prava intelektualnog vlasništva.

- kraj -

Prednacrt zakona o javno-privatnom partnerstvu

Radi stvaranja transparentnog, nediskriminatorskog i jasnog pravnog okvira za utvrđivanje uvjeta pod kojima domaće i inozemne pravne osobe mogu realizirati projekte u suradnji s javnim sektorom, Vlada Federacije BiH je razmatrala Prednacrt zakona o javno-privatnom partnerstvu (JPP), što ga je pripremila Federalno ministarstvo prometa i komunikacija.

Prednacrt zakona definira izgradnju, sanaciju, rekonstrukciju, upravljanje i održavanje kapaciteta za zadovoljavanje javnih potreba u svim oblastima, osobito u energetici, rudarstvu, industriji, prometu, komunikacijama, vodoprivredi, komunalnoj infrastrukturi, zdravstvu, turizmu i zaštiti okoliša, kulturnom i prirodnom naslijeđu, kulturi i sportu.

Prema konceptu JPP-a, privatni partner ulaže kapital, rad i znanje, a javni resurse i prava.

O Prednacrtu zakona bit će obavljena široka javna rasprava u svim kantonima, pojedinim općinama, Povjerenstvu za koncesije FBiH i u Gospodarskoj komori FBiH, a u tekst će biti ugrađene i sugestije federalnih ministarstava.

Utvrđen Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o parničnom postupku

Vlada FBiH je, na inicijativu Federalnog ministarstva pravde, utvrdila Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o parničnom postupku, čiji je cilj dovođenje u ravnopravan položaj svih stranaka u parničnom postupku.

Prema još važećim zakonskim rješenjima, pravobranitelji kao zakonski zastupnici Federacije BiH, kantona i općina ostvaruju pravo samo na naknadu, ali ne i na nagradu za radnje poduzete u zastupanju, a propisane Tarifom o nagradama i naknadama troškova za rad odvjetnika, što se Prijedlogom zakona želi izmijeniti.

Nacrt zakona o unutrašnjoj trgovini

Dom naroda Federalnog parlamenta prihvatio je Nacrt zakona o unutrašnjoj trgovini, kojeg je utvrdila Vlada Federacije BiH. Ovaj nacrt predviđa značajne novine u pogledu načina, oblika i uslova obavljanja trgovačke djelatnosti u odnosu na važeći zakon iz 2004. godine. Jedna od njih odnosi se na pojednostavljenje postupka počinjanja obavljanja trgovačke djelatnosti i pribavljanja odobrenja za njeno obavljanje, što bi skratilo rokove i smanjilo troškove postupka. Kada je riječ o zaštiti potrošača, primjenjuju se rješenja istoimenog državnog zakona o pitanju prava i obaveze trgovca prema potrošaču.

Ovim nacrtom preciziraju se radnje koje se smatraju nedopuštenom trgovinom, kao i ostvarivanje prava naknade štete nastale takvim načinom trgovanja. Novina je i obaveza trgovca o vođenju evidencije o trgovačkim uslugama i isticanju evidencionog broja uz cijenu proizvoda, s ciljem suzbijanja nelegalne trgovine.

Rok za zahtjeve za porezne kartice je 1. juli

Na osnovu usaglašenih stavova Federalnog ministarstva finansija i Porezne uprave Federacije BiH, rok za predaju zahtjeva za izdavanje poreznih kartica od poslodavaca, koji je bio do 1. maja, prolongiran je do 1. jula.

Istovremeno, prolongira se i rok za izdavanje poreznih kartica od Porezne uprave Federacije BiH sa 1. jula na 1. septembar. U međuvremenu, Porezna uprava FBiH nastavlja aktivnosti na stvaranju tehničkih uvjeta za kvalitetnu primjenu Zakona o porezu na dohodak. Objavljeno je Tehničko uputstvo za način podnošenja zahtjeva za elektronsko izdavanje poreznih kartica, u kojem su date upute poreznim obveznicima koji će zahtjeve za izdavanje poreznih kartica podnositi elektronski.

Kontrola cijena određenih proizvoda i usluga

Federalna vlada je donijela Odluku kojom se propisuju mjere neposredne kontrole cijena proizvoda od interesa za FBiH i to davanjem saglasnosti na cijene i obaveznom obavještanju o promjeni cijena i marži. Prema ovoj odluci, zahtjev za promjenu veleprodajne cijene uglja za termoelektrane i zemnog gasa će privredni subjekti podnositi Vladi FBiH, preko Federalnog ministarstva trgovine. Uz zahtjev, trebaju dostaviti i odluke nadzornih odbora, kao i dokumentaciju kojom se zahtjev obrazlaže, uz pribavljenu saglasnost nadležnog ministarstva. Ako u roku od 60 dana Vlada ne odgovori na zahtjev, smatrat će se da je tražena saglasnost data.

Privredni subjekti su dužni Federalnom ministarstvu trgovine dostaviti obavještenje o promjeni cijena i marži na malo za pogonska motorna goriva i ulja za loženje, koji se prometuju u maloprodaji (benzinska pumpa). Obavještenje o promjenama maloprodajnih cijena i marži dostavlja se ovom ministarstvu i za so za ljudsku prehranu, šećer kristal, mlijeko u prahu, jestivo ulje u jediničnoj mjeri (kilogram - litar) i margarin od 250 grama.

Odluka je donesena jer je intervencijama Parlamenta FBiH izvršena normativna revizija ove materije sadržane u ranijoj odluci, pa se na ovaj način izvršilo usaglašavanje sa promjenama zakonske regulative u ovoj oblasti.

Izbjegavanje dvostrukog oporezivanja

Usaglašeni sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Litvanije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju utaje poreza u odnosu na poreze na dohodak i imovinu parafirali su Fuad Kasumović, zamjenik ministra finansija i trezora BiH, i Audrone Misiunaite, direktor za direktne i međunarodne poreze u Ministarstvu finansija Litvanije.

Voditelji timova BiH i Republike Litvanije za pregovore o zaključivanju ovog sporazuma istakli su da će njegovo potpisivanje olakšati privrednu saradnju dviju država, te potaknuti ulaganja u ekonomske potencijale. Predstavnici Litvanije, inače domaćini ovim zvaničnim razgovorima, kazali su da, kao članica Evropske unije, snažno podržavaju BiH na njenom tranzicijskom putu. Naglasili su spremnost da podijele svoja iskustva kako bi i BiH što prije postala punopravnom članicom EU.

Vijeće ministara BiH

Zaštita potrošača

Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o usvajanju Državnog godišnjeg programa za zaštitu potrošača BiH za 2009. godinu, koju je predložilo Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Ovo je prvi put da Vijeće ministara BiH donosi državni godišnji program za zaštitu potrošača BiH s ciljem kreiranja politike zaštite potrošača, definiranja prioriteta i određivanja mjera za njihovo ostvarivanje.

Više od 100 mjera, koje će provoditi nadležna državna, entitetska i tijela Brčko Distrikta BiH iz državnog plana, uz ostalo, uključuju izmjene i dopune zakonske regulative, unapređenje procesa informiranja o pravima potrošača i njihovoj zaštiti, kao i niz pitanja u vezi sa preuzimanjem EU standarda u ovoj oblasti.

Izmjena Zakona o osiguranju depozita u bankama

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH, koji će Ministarstvo finansija i trezora dostaviti Parlamentarnoj skupštini BiH na razmatranje po osnovnoj zakonodavnoj proceduri.

Izmjenama i dopunama Zakona, biće omogućeno bankama sa više od deset odsto državnog kapitala da učestvuju u programu osiguranja depozita, čime se izjednačavaju sa privatnim bankama u ovom segmentu poslovanja na bh. tržištu.

Na ovaj način Vijeće ministara BiH želi stvoriti

jednake uslove za poslovanje svih banaka u BiH, uz maksimalno poštivanje principa ravnopravnosti u skladu sa odgovarajućim evropskim direktivama u ovoj oblasti.

Odluka o osnivanju Savjetodavnog vijeća za poljoprivredu, ishranu i ruralni razvoj BiH

Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, donijelo je odluku o osnivanju Savjetodavnog vijeća za poljoprivredu, ishranu i ruralni razvoj BiH, čime naša država ispunjava još jedan prioritet iz Evropskog partnerstva. Vijeće čine predstavnici relevantnih naučnih institucija, privatnog poljoprivrednog sektora, poljoprivredne i prehrambene industrije, te nevladinih organizacija koje djeluju u tom sektoru. Ovo će vijeće osigurati da se kod donošenja sektorskih strategija, politika i programa gleda dugoročno na potrebe sektora i održivog upravljanja. Vijeće treba da odredi prioritete za istraživanja i stručne obuke u oblasti poljoprivrede, ishrane i ruralnog razvoja za državu u cjelini.

Odluka o formiranju Koordinacionog tijela BiH za zaštitu i spašavanje

Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o formiranju Koordinacionog tijela BiH za zaštitu i spašavanje. Radi se o stručnom i operativnom tijelu Vijeća ministara BiH zaduženom za koordinaciju mjera prevencije, pripravnosti i za provođenje mjera zaštite i spašavanja u slučaju nastanka prirodnih i drugih nesreća u BiH, te za prijem i pružanje međunarodne pomoći.

Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ

Najviše se izvoze obični metali i njihovi proizvodi

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, gledano po sektorima harmoniziranog sistema, odnosno carinske tarife, u aprilu je najveće učešće u izvozu ostvareno u sektoru običnih metala i proizvoda od običnih metala, sa ukupnom vrijednošću 78,3 miliona KM, što iznosi 18,4 odsto ukupnog izvoza. Značajan izvoz ostvaren je i u sektoru mineralnih tvari, vrijedan 59,8 miliona KM, što je 14,1 odsto ukupnog izvoza.

Od januara do aprila najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru običnih metala i proizvoda od običnih metala, ukupne vrijednosti 308,1 milion KM, što iznosi 18,5 odsto ukupnog izvoza.

Značajan izvoz bilježi i sektor mineralnih tvari, u vrijednosti 270,6 miliona KM, što iznosi 16,2 odsto ukupnog izvoza.

Najveće učešće u uvozu, u aprilu, ostvareno je u sektoru mineralnih tvari, ukupne vrijednosti 159,6 miliona KM, što iznosi 14,8 odsto ukupnog uvoza. Značajan uvoz ostvaren je i u sektoru mašina i elektrotehničke opreme, i to za 157,3 miliona KM, što iznosi 14,6 odsto ukupnog uvoza.

Od januara do aprila, najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru mineralnih tvari, u iznosu 599,9 miliona KM, što je 15,5 odsto ukupnog uvoza. Značajan obim uvoza ostvaren je i u sektoru mašina i elektrotehničke opreme, za 588 miliona KM, što iznosi 15,2 odsto ukupnog uvoza.

U prva četiri mjeseca prosječna bruto plaća 1.200 KM

Prosječna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u BiH za prvi kvartal ove godine iznosila je 1.200 KM, dok je u istom periodu lani iznosila 1.045 KM, što znači da je prosječna bruto plaća veća za 14,8 odsto, podaci su Agencije za statistiku BiH.

Najveće povećanje zabilježeno je u sektoru javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja za 19,7 indeksnih poena, rudarstva sa 19,2 indeksna poena, te sektoru obrazovanja sa 17,5 indeksnih poena.

Prosječna neto plaća u prvom kvartalu 788 KM

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, u prvom kvartalu ove godine prosječna neto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u BiH iznosila je 788 KM, dok je u istom periodu prethodne godine iznosila 706 KM, što pokazuje da je prosječna neto plaća u prvom kvartalu ove godine u odnosu na isti period lani veća za 11,6 odsto.

Najveće povećanje prosječne neto plaće u prvom kvartalu u odnosu na isti period prethodne godine zabilježeno je u sektoru rudarstva - za 17,2 indeksna poena, slijede sektori javne uprave i odbrane, te obaveznog socijalnog osiguranja, sa 15,7 indeksnih poena, i sektor obrazovanja, sa 12,8 indeksnih poena.

Smanjenje industrijske proizvodnje

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, industrijska proizvodnja u Federaciji BiH u aprilu ove u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju prošle godine manja je za 11,8 odsto. U odnosu na proizvodnju iz aprila 2008. manja je za 5,9 odsto, dok je u odnosu na proizvodnju iz marta ove godine veća za tri odsto.

Ukupna industrijska proizvodnja u prva četiri mjeseca ove godine u poređenju sa istim periodom 2008. manja je za 9,6 odsto. U području rudarstva veća je za 6,2 odsto, dok je u prerađivačkoj industriji manja za 17,3 odsto. U području snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom veća je za dva posto.

Gledano prema glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda, u prva četiri mjeseca ove godine u odnosu na isti period lani proizvodnja bilježi povećanje energije za 4,8 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,4 odsto, dok je zabilježeno smanjenje intermedijalnih proizvoda, osim energije, za 25,7 odsto, kapitalnih proizvoda za 37,6 odsto i trajnih proizvoda za široku potrošnju za 32,7 odsto.

Indeksi potrošačkih cijena

Ukupan indeks potrošačkih cijena u aprilu niži je za jedan odsto u odnosu na prethodni mjesec, podaci su Federalnog zavoda za statistiku.

Posmatrano po odjeljcima COICOP klasifikacije (Classification of Individual Consumption by Purpose), pad cijena registrovan je u odjeljku stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti za 6,1 odsto, odjeća i obuća za 1,7 odsto, prevoz za 0,5 odsto, hrana i bezalkoholna pića za 0,4 odsto, namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće, rekreacija i kultura, te restorani i hoteli za 0,2 odsto, alkoholna pića i duhan, zdravstvo, komunikacije i ostala dobra i usluge za 0,1 odsto. U odjeljku obrazovanja cijene se nisu mijenjale. Ukupan indeks potrošačkih cijena u aprilu viši je za 15,3 odsto u odnosu na prosjek 2005. godine, a u odnosu na decembar lani niži je za 1,1 odsto.

U odnosu na isti mjesec prethodne godine, indeks potrošačkih cijena viši je za 0,4 odsto. Za četiri mjeseca ove, u odnosu na isti period prethodne, godine ukupan indeks potrošačkih cijena viši je za 1,6%.

Smanjena proizvodnja i prodaja šumskih sortimenata

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u Federaciji BiH u prvom kvartalu ove, u odnosu na isti period prošle godine, manja je za 28,5 odsto. Proizvodnja sortimenata od četinara manja je za 33,1 odsto, dok je proizvodnja sortimenata od lišćara manja za 24 odsto.

Ukupna prodaja šumskih sortimenata u pomenutom periodu, u odnosu na isti period lani, manja je za 32,2 odsto.

Prodaja sortimenata od četinara manja je za 43,2 odsto, dok je prodaja sortimenata od lišćara manja za 22,1 odsto.

Manje građevinskih radova

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, vrijednost ugovorenih građevinskih radova u inostranstvu, za prva tri mjeseca ove, manja je za 7,4 odsto u odnosu na isti period prošle godine. Vrijednost izvršenih građevinskih radova u inostranstvu za prva tri mjeseca ove godine, u odnosu na isti period lani, manja je za 31,8 odsto. Od ukupne vrijednosti izvršenih radova u inostranstvu tokom prva tri mjeseca najveći dio odnosi se na zemlje Afrike i to 63,8 odsto. Udio objekata visokogradnje u ukupno izvršenim građevinskim radovima iznosi 67,3 odsto, dok udio objekata niskogradnje iznosi 32,7 odsto.

NUTS klasifikacija

Regionalna politika EU

U okviru kohezijske politike EU, statističke jedinice NUTS služe za utvrđivanje nivoa i vrste pomoći kojom EU finansira kohezijsku politiku, tj. razvojne aktivnosti zemalja članica, u skladu sa strateškim smjernicama donesenim na nivou EU * Regionalne statistike imaju i veliki značaj za provođenje politike tržišnog natjecanja, poljoprivredne i drugih politika u EU

Utvrdjivanje statističkih prostornih jedinica prema EU klasifikaciji (NUTS) dio je pravnog nasljeđa EU, koju je zemlja kandidat obavezna prihvatiti prije pristupanja Uniji. Nakon pristupanja EU, klasifikacija se i službeno prihvaća kao NUTS regije nove zemlje članice, te države članice, u skladu sa navedenom Uredbom, ne mogu mijenjati postojeću klasifikaciju naredne tri godine.

Klasifikacija statističkih regija utvrđuje se prema NUTS metodologiji, propisanoj u Uredbi 1059/2003 Evropskog parlamenta i Vijeća o donošenju zajedničke klasifikacije teritorijalnih jedinica za statistiku.

Uloga statistike

Statistika treba da ima osnovnu ulogu u transparentnom i otvorenom procesu donošenja odluka u svakom društvu. Uloga Eurostata je da bude vodeći faktor u koordinaciji rada na prikupljanju statističkih podataka i usklađivanju kriterija u okviru zemalja članica EU i Evrope.

Eurostat podržava efikasnu komunikaciju između državnih agencija za statističke podatke, a posebno stav da u svakoj zemlji članici EU postoji jedna takva organizacija za kontakt. Pred BiH postoji mnogo izazova da bi se integrirala u evropski statistički sistem, koji ne pokriva samo zemlje članice EU već sve zemlje Evrope. U vrijeme globalne ekonomske krize i trenda rasta nezaposlenosti, za BiH je važno da se što prije uspostavi adekvatna institucionalna struktura za razvoj malih i srednjih preduzeća, stvori neophodno poslovno okruženje i otklone administrativne barijere za razvoj ovog privrednog sektora s ogromnim potencijalom za otvaranje novih radnih mjesta.

Sadašnji sistem, u pogledu klasifikacija za statistiku, dijeli teritorij EU-a (teritorij svake zemlje članice) na pet hijerarhijskih nivoa: tri osnovna, NUTS 1, NUTS 2 i NUTS 3 i dva dodatna, LAU 1 i LAU 2.

Među važnije kriterije za uspostavu NUTS klasifikacije u državama članicama, koje propisuje Uredba 1059/2003, ubraja se i uslov broja stanovnika: NUTS 1, između 3.000.000 i 7.000.000, NUTS 2, između 800.000 i 3.000.000 i NUTS 3, između 150.000 i 800.000 stanovnika.

Na osnovu postupka za utvrđivanje statističkih jedinica, koji predviđa EU, prije pristupanja (u postupku pregovora za pristupanje) Evropskoj uniji, država kandidat podnosi prijedlog statističkih jedinica, koje odgovaraju kriterijima iz navedene uredbe, Evropskoj komisiji (Eurostatu) na provjeru i potvrdu. Nakon što Eurostat potvrdi da je prijedlog izrađen u skladu sa spomenutim kriterijima, objavljuje se kao važeći na stranicama Eurostata.

U okviru kohezijske politike EU, statističke jedinice NUTS služe kako bi se utvrdio nivo i vrsta pomoći kojom EU finansira kohezijsku politiku, tj. razvojne aktivnosti zemalja članica, u skladu sa strateškim smjernicama donesenim na nivou EU. Statističke prostorne jedinice ne predstavljaju pravnu niti administrativnu podjelu teritorija države, u skladu sa pravnim nasljeđem EU niti obaveznu osnovu za vođenje i osmišljavanje politike nacionalnog regionalnog razvoja. Uzimajući u obzir potrebu uzajamnog nadopunjavanja ove dvije politike regionalnog razvoja (EU i nacionalni nivo), treba imati u vidu potrebu usklađenog djelovanja svih učesnika na njihovom kreiranju i provođenju.

Osim za provođenje kohezijske politike EU, regionalne statistike imaju veliki značaj i za provođenje politike tržišnog natjecanja (Odluka o karti državnih potpora, NN 52/08), te poljoprivredne i drugih politika u EU. Na osnovu statističkih indikatora (od kojih je najvažniji regionalni BDP po stanovniku) utvrđuje se koja su područja u EU na nacionalnom i subnacionalnom nivou pogodna za primjenu instrumenata ovih politika, u skladu sa mjerilima zajedničkim za čitavo područje Evropske unije.

Pripremila: M. IDRIZOVIĆ

Jeste li znali da su...

Naftaši u funkciji izgradnje putne mreže

Putna mreža je jedna od kapitalnih vrijednosti svake države, a održavanje i izgradnja savremenih puteva jedan od najznačajnijih zadataka.

Dobri putevi doprinose kvalitetnom i efikasnom međusobnom povezivanju teritorija, bržem i kvalitetnijem prevozu putnika i robe.

Izgrađena putna mreža je ogledalo ekonomskog razvoja države.

Ključ razvoja je u čvrstoj povezanosti razvojne politike i razvojne prakse. S jedne strane, razvojnu politiku kreiraju nosioci ekonomske politike, a razvojnu praksu realiziraju poduzetnici, bilo da se radi o pojedincima ili kompanijama. Svaka podrška ovom zadatku je od nemjerljivog značaja.

Ali, kada je riječ o izgradnji putne mreže u Federaciji Bosne i Hercegovine, često se zanemaruje veliki doprinos kompanija iz naftnog sektora.

I "naftaši" shvataju da je veza između naftnog sektora i automobilske industrije sa pratećom infrastrukturom, a prvenstveno izgradnja putne mreže, osnovna pretpostavka ekonomskog i tehnološkog razvoja.

Zašto nafta? Zato što ovaj energent omogućuje dinamičan privredni razvoj. Nimalo jednostavan zadatak koji je distributerima naftnih derivata nametnuo zahtjevnu ulogu uz obavezu uklapanja u sve standarde vrhunskog kvaliteta.

Naftni derivati zastupljeni na tržištu FBiH su u skladu sa standardima Evropske unije. Radi se o naftnim derivatima koji se uvoze iz zemalja okruženja, provjerenog kvaliteta, certificiranim u skladu sa EU propisima, a koji prolaze i odgovarajuće kontrole, u skladu sa našim propisima.

Proizvodnja euro-dizela EN4 u rafineriji Bosanski Brod, koji svojim kvalitetom može predstavljati stvarnu konkurenciju uvozu iz zemalja Evropske unije, doprinijela je boljoj slici naftnog sektora u FBiH i BiH.

Više ne postoji niti jedan razlog da korisnici putnih komunikacija kroz BiH iz inostranstva prethodno obezbijede svojim automobilima potrebne količine derivata u svojim zemljama. To je do sada bilo praksa zbog stava da je kvalitet goriva kod nas loš, a što je godinama rezultiralo odlivom novca, na koji se moglo računati i dio izdvajati za izgradnju putne komunikacije.

Za ilustraciju - na relaciji od granice sa Republikom Hrvatskom do Sarajeva (Šamac - Sarajevo) kamion pređe u dva pravca ukupno 500 km i za ovu relaciju utroši 150 litara nafte. Ukoliko ovu količinu nafte prethodno obezbijedi u Hrvatskoj, pređeni put kroz BiH mu je besplatan. Ako bi potrebno gorivo (150 l) kupio na području naše zemlje, u državnu namjensku "kasu" bilo bi, samo po jednom teretnom vozilu, uplaćeno 22,5 KM, jer se po litri goriva izdvaja 15 feninga putarine. Dakle: 0,15 KM x 150 l goriva = 22,5 KM.

"Pečat nepovjerenja" naftnom sektoru FBiH i BiH dale su one naftne kompanije koje su 90-tih godina vršile tzv. miksiranje derivata sa surogatima.

Zauzvrat ovakve firme više nisu prisutne na "naftnoj pozornici" u našoj državi. Nije im mjesto u društvu najboljih.

Pripremila: Amela Kečo

- [Komora Federacije BiH](#)
- [Komorska mreža](#)
- [Evropska unija](#)
- [Ponuda i potražnja](#)
- [Novosti i aktuelnosti](#)
- [Glasnik KFBiH](#)
- [Publikacije](#)
- [Linkovi](#)
- [Udruženje prometnika naftnih derivata FBiH](#)
- [Kontakti](#)

Privredna/Gospodarska komora FBiH

• Privredna/Gospodarska komora FBiH je asocijacija konstituirana novembra 1999. godine, a nastala je kao posljedica usaglašavanja organizacije.

Business novosti i aktuelnosti

- [Grčka pomoć za razvoj Balkana - Program](#)
- [PARLAMENT ZA EVROPU SUTRA RASPRAVLJA](#)
- [USORAC: ZEMLJE U OKRUŽENJU VEĆ KRŠE](#)
- [NOVI VIRUS GRIPA MOŽE UTICATI I NA](#)
- [EU ODBACILA RUSKI PRIJEDLOG O](#)
- [GRUPACIJA ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE](#)
- [NAFTA PREŠLA 50 DOLARA PO BARELU](#)
- [CBBiH: KOMERCIJALNE BANKE IMAJU SVE](#)

[ostale vijesti »](#)

Prijava za članove

- [Zaboravili ste podatke?](#)
- [Servisi za članove](#)

Članstvo u komori

Članstvo u privrednoj / gospodarskoj komori sa sobom nosi niz prednosti...

- [Prednosti članstva u Komori FBiH](#)
- [Izjava o pristupanju u članstvo](#)
- [Odluka o članarinama PIGHFBiH](#)

Evropska Unija

Da bi što bolje pripremila svoje članove i pomogla im da što kvalitetnije...

- [Institucije i tijela EU](#)
- [EU Zakonodavstvo](#)
- [EU Programi i fondovi](#)

EU update aktuelnosti vezane za EU

- [Vijesti Direktorata za proširenje EU od 23. aprila](#)
- [NAJAVA - POZIV ZA ISKAZIVANJE INTERESA](#)
- [Vijesti Direktorata za proširenje od 25. marta](#)
- [OBAVJEŠTENJE O NABAVCI](#)
- [NAJAVE](#)
- [Ove godine 80 miliona eura pomoći](#)
- [Info dan i radionica u okviru projekta SMEs go](#)
- [BiH provela većinu obaveza iz SSP-a](#)

[ostale EU aktuelnosti »](#)

- [Komora Federacije BiH](#)
- [Komorska mreža](#)
- [Evropska unija](#)
- [Ponuda i potražnja](#)
- [Novosti i aktuelnosti](#)
- [Glasnik KFBiH](#)
- [Publikacije](#)
- [Linkovi](#)
- [Udruženje prometnika naftnih derivata FBiH](#)
- [Obavještenje](#)
- [Kontakti](#)

Obavještenje

Poštovani turisti i putnici na proputovanju kroz Bosnu i Hercegovinu, u cilju Vaše i sigurnosti Vaših automobila, u Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini, na benzinskim pumpnim stanicama obezbijedili smo za Vas gorivo vrhunskog kvaliteta koje je u potpunosti u skladu sa standardima Evropske unije.

Želimo vam sigurnu i ugodnu vožnju.

Udruženje prometnika naftnih derivata FBiH